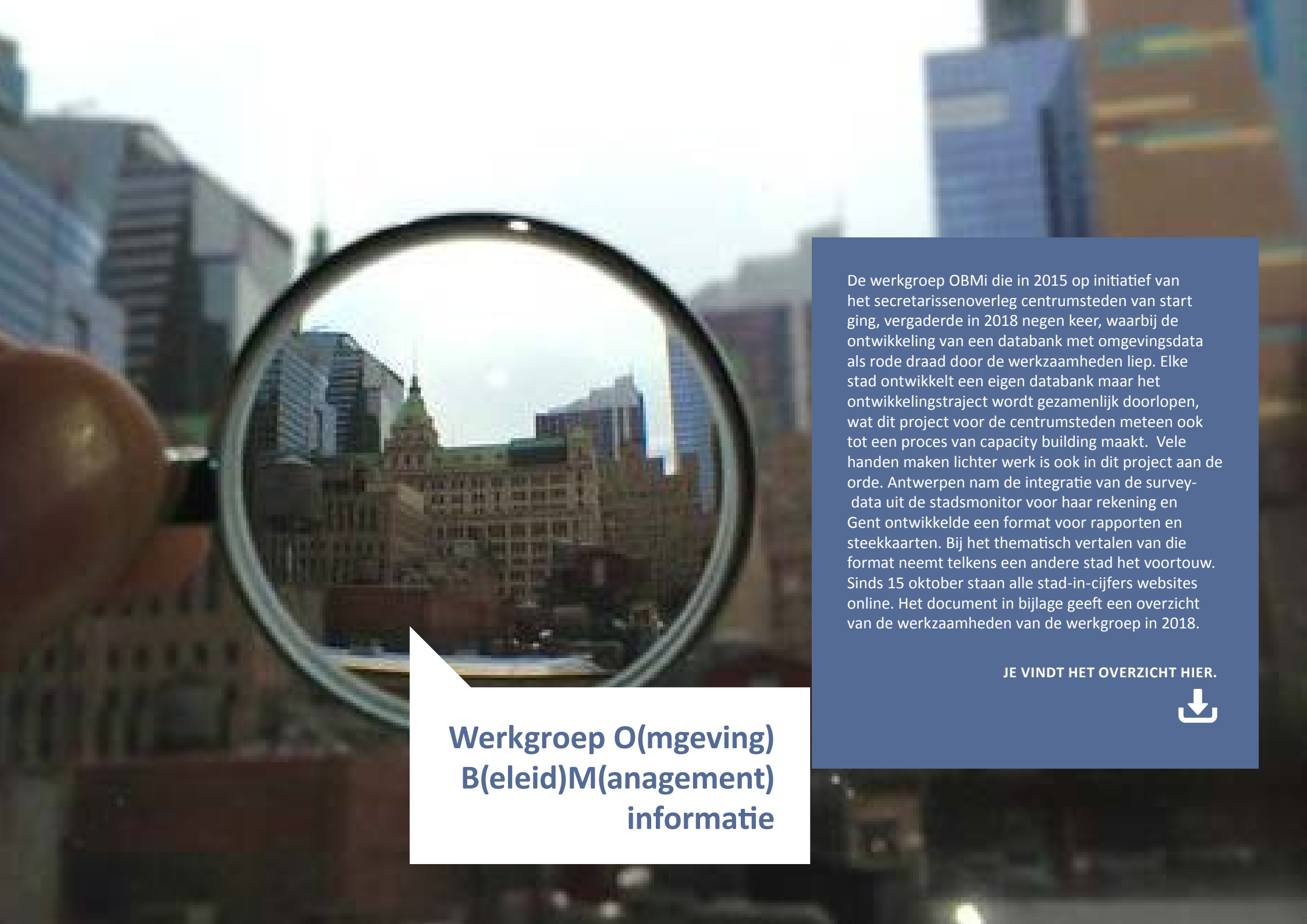

JAARVERSLAG 2018

Interlokale
Vereniging
Kenniscentrum
Vlaamse Steden

Werkgroep O(mgeving) B(eleid)M(anagement) informatie

De werkgroep OBMi die in 2015 op initiatief van het secretarissenoverleg centrumsteden van start ging, vergaderde in 2018 negen keer, waarbij de ontwikkeling van een databank met omgevingsdata als rode draad door de werkzaamheden liep. Elke stad ontwikkelt een eigen databank maar het ontwikkelingstraject wordt gezamenlijk doorlopen, wat dit project voor de centrumsteden meteen ook tot een proces van capacity building maakt. Vele handen maken lichter werk is ook in dit project aan de orde. Antwerpen nam de integratie van de survey-data uit de stadsmonitor voor haar rekening en Gent ontwikkelde een format voor rapporten en steekkaarten. Bij het thematisch vertalen van die format neemt telkens een andere stad het voortouw. Sinds 15 oktober staan alle stad-in-cijfers websites online. Het document in bijlage geeft een overzicht van de werkzaamheden van de werkgroep in 2018.

JE VINDT HET OVERZICHT HIER.

Workshops datawarehouse

Een datawarehouse kan omschreven worden als een virtueel magazijn met dossierkasten. Elke dossierkast bevat laden met daarin telkens een reeks samengestelde dossiers die bewust en gestructureerd zijn samengesteld. Bij het opbouwen en ontwikkelen van zo een magazijn dienen veel bouwstenen en aandachtspunten in rekening gebracht te worden om tot een succesvolle implementatie te leiden. In 2018 werd verder gebouwd op de basis gelegd in 2017. Met de vierde workshop begin 2018 maakten we de overgang aan de hand van een thuisopdracht waarin alle kennis verworven in de eerste drie workshops aan bod kwam. In de drie daaropvolgende workshop werd ingegaan op tools en interne organisatie, productdemo's en implementatie en datamanagement. Workshop 8 was volledig gewijd aan een afsluitende herhalingsoefening die alle vaardigheden aangeleerd in de 7 eerdere workshops bundelde.

JE VINDT HIER DE
PRESENTATIES VAN DE
WORKSHOPS.

Project ORBA

ORBA staat voor Opvolging Realisatie BestuursAkkoord. Het is de tool waarmee de Stad Antwerpen, aan de hand van indicatoren, projecten en releases, de voortgang van verwezenlijkingen in het kader van het bestuursakkoord monitort. In het project ORBA onderzoekt het Kenniscentrum samen met geïnteresseerde steden of en hoe deze tool ook in andere steden zijn nut kan bewijzen. Om daar inzicht in te krijgen werd een haalbaarheidsstudie uitgeschreven waarin de elementen hosting, onderhoud en systeemkoppelingen en een raming van de kostprijs aan bod kwamen. 5 oktober en 9 november konden geïnteresseerde steden onder begeleiding van de stad Antwerpen oefenen met ORBA en 12 november presenteerde Cronos de resultaten van de haalbaarheidsstudie aan de werkgroep ORBA. Tijdens de werkgroep van 19 december werd met de werkgroep een plan van aanpak afgesproken voor de implementatie bij geïnteresseerde steden in 2019.

**JE VINDT HIER DE
HAALBAARHEIDSSSTUDIE.**

**EN HIER HET
IMPLEMENTATIEPLAN.**

Workshop GDPR

Op 25 mei 2018 trad de General Data Protection Regulation (GDPR) in heel de Europese Unie in werking. Heel wat stedelijke IT-verantwoordelijken, belast met het implementeren van deze GDPR zaten nog met vragen en onduidelijkheden. Het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Agentschap Binnenlands Bestuur organiseerden daarom op 20 februari een workshop GDPR voor de stedelijke GDPR-verantwoordelijken.

DE PRESENTATIES VAN DE
WORKSHOP VIND JE HIER.

Studienamiddag 'Van Bestuursakkoord naar strategisch meerjarenplan, haar doelstellingen en indicatoren'

Tijdens de voorstelling van ORBA werd gevraagd over bovenstaand proces een workshop te organiseren in functie van de opmaak van de strategische meerjarenplanning 2020 – 2025. Tijdens het centrumstedenoverleg van de (adjunct) algemeen directeurs van 6 september werd deze vraag besproken en hebben de steden Antwerpen en Gent zich geëngageerd de invulling van die studienamiddag op zich te nemen. De studienamiddag vond plaats op 19 december in het auditorium van Den Bell in Antwerpen. De steden Gent en Antwerpen lichtten elk hun proces / werkwijze om het bestuursakkoord om te zetten in een strategische meerjarenplanning (SD, OD, actieprogramma's, acties en bijhorende indicatoren) toe met inbegrip van lessons learned uit de vorige planperiode en vertelden wat ze bij de opmaak van het nieuwe strategisch meerjarenplan anders denken aan te aanpakken.

DE PRESENTATIES VOOR DE
STUDIENAMIDDAG VIND JE HIER.

WORK IN PROGRESS

Schillenboek

In het Schillenboek worden gemeentelijke processen waarin informatie over gebouwen een (belangrijke) rol speelt geïnventariseerd en gedocumenteerd. Bedoeling is om per gemeentelijk proces een handzame fiche op te stellen waarin best practices worden beschreven, een ideaal gegevensmodel wordt gezocht en de interactie met een centraal Vlaams gebouwenregister wordt gedocumenteerd.

Na het uitwerken van een methodiek voor het beschrijven van gebouw gerelateerde processen in 2017, zijn we in 2018 gestart met het maken van fiches van de geïnventariseerde processen.

JE VINDT HIER MEER INFORMATIE.

SMART CITIES

Smart Flanders

Vlaams minister voor Binnenlands Bestuur Liesbeth Homans lanceerde op 1 januari 2017 Smart Flanders, een ondersteuningsprogramma dat door onderzoekers van imec uitgevoerd wordt en loopt tot eind 2019. De Vlaamse overheid ondersteunt daarmee de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor Brussel in hun ontwikkeling tot smart cities. Smart Flanders doet dit door te focussen op real-time open data en gedeelde referentiemodellen en is erop gericht samenwerking tussen steden en actoren uit de quadruple helix te stimuleren. Het Kenniscentrum participeerde ook in 2018 actief aan dit programma via deelname aan de stuurgroep en de werkgroepen 'open data charter' en 'datapiloten'.

JE VINDT HIER MEER INFORMATIE
OVER DE WERKZAAMHEDEN IN 2018.

World Expo Smart Cities Barcelona

Samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur organiseerde het Kenniscentrum ook in 2018 een studiereis (13 tot en met 15 november) naar de Smart Cities World Expo Barcelona voor de Smart City experts uit de 13 centrumsteden en een delegatie Vlaamse ambtenaren. Imec werkte in samenwerking met het Kenniscentrum een interessant programma op maat van de steden uit.

**JE VINDT HIER HET PROGRAMMA EN
DE DEELNEMERSLIJST.**

De Vlaamse overheid voorziet met City of Things 4 miljoen euro om alle Vlaamse steden en gemeenten de kans te geven slim aan de slag te gaan met smart city-toepassingen: slim parkeren, gezondheidszorg op afstand, efficiënt energieverbruik.... In overleg met de centrumsteden opteerden we voor het indienen van drie voorstellen waarin telkens een aantal centrumsteden / VGC participeren. De drie voorstellen zijn intussen finaal weerhouden en de uitvoering is gestart in de loop van november 2018. De 3 projecten zijn : databroker (trekker Gent), ANPR-camera's (trekker Turnhout) en de creatie van open (IoT) data awareness bij lokale overheden (trekker Leuven)

**JE VINDT DE 3 WEERHOUDEN
PROJECTEN HIER.**

**Oproep VLAIO -
City of Things -
Slimme steden en
gemeenten**

Studiedag uitdiepen projecten verkennend onderzoek 'Toekomstgericht herbestemmen'

Op 23 oktober organiseerde het Kenniscentrum Vlaamse Steden een studiedag waarin 12 cases die aan bod kwamen in de verkennende studie 'Toekomstgericht herbestemmen' verder uitgediept werden. Iedere deelnemer kon vooraf alle vragen die zij/hij had bij de gekozen projecten inleveren. De antwoorden op die vragen kregen een plaats en antwoord in de presentaties van de cases.

JE VINDT HIER DE PRESENTATIES
VAN DE STUDIEDAG.

We organiseren in 2018 en 2019 drie studievoormiddagen rond de interne organisatie van steden bij het herbestemmen van erfgoed. De eerste studievoormiddag ging door op 11 december en Leuven was de gaststad. Volgend jaar komen ook nog de steden Antwerpen en Turnhout aan bod.

JE VINDT HIER PRESENTATIES
VAN DE STUDIEVOORMIDDAG.

Studiedag interne stedelijke organisatie herbestemmings- projecten

Op 16 en 17 mei organiseerden we in samenwerking met de Verenigde Verenigingen, de onderwijsnetten en de stad Antwerpen twee excursiedagen. Tijdens die twee dagen werd toegelicht hoe de stad Antwerpen het gedeeld gebruik van schoolinfrastructuur ondersteunt en werden 10 inspirerende praktijkvoorbeelden van scholen die hun infrastructuur openstellen voor organisaties of voor de buurt bezocht.

HET PROGRAMMA VOOR DEZE
TWEEDAAGSE VIND JE HIER.

Excursies
Slim Gedeeld

Delen is vermenigvuldigen

Op 12 juni 2018 organiseerde 'de Verenigde verenigingen' samen met het departement Onderwijs, AGION, het Kenniscentrum Vlaamse Steden en de VVSG een congres over het openstellen en delen van schoolinfrastructuur met andere actoren. Het congres vormde het sluitstuk van een traject dat bovenstaande partners de afgelopen twee jaar liepen en wou een overzicht geven van realisaties, lopende initiatieven en op stapel staande projecten rond deze brede thematiek, concrete tips voor openstelling meegeven en ontmoeting en samenwerking stimuleren tussen de aanwezigen.

DE PRESENTATIES VAN
HET CONGRES VIND JE HIER.

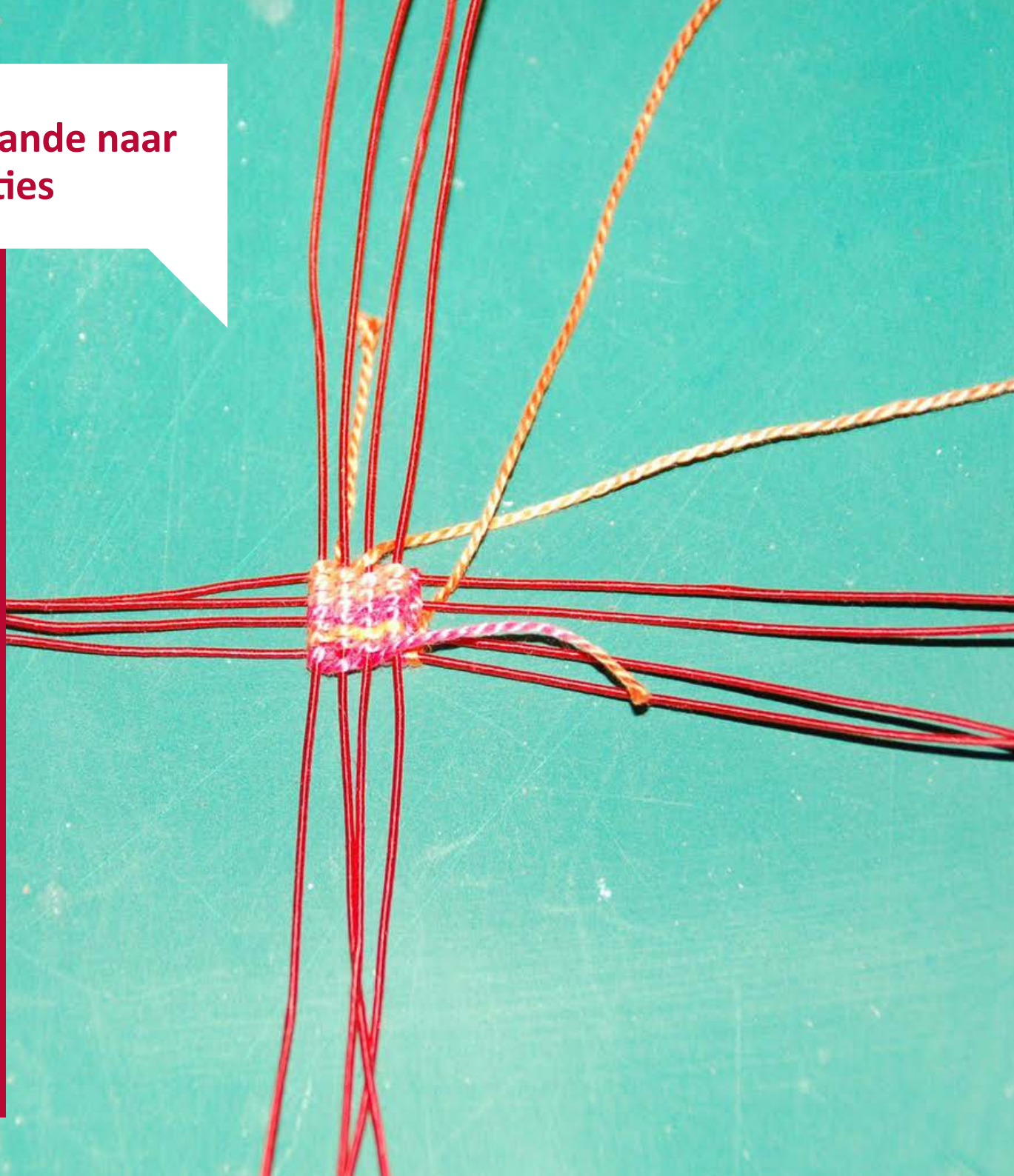

**Congres
Slim
Gedeeld**

Project 'Van leegstaande naar verweven werklocaties

Het ontwikkelen en ondersteunen van een verwevingsbeleid is vandaag een expliciete doelstelling voor het ruimtelijk-economisch beleid. In samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden en de VVSG is het Agentschap Innoveren & Ondernemen op zoek gegaan naar een manier om het in de steden al verrichtte werk te kapitaliseren en de lokale competenties te versterken. Die zoektocht resulteerde onder meer in dit project waarvan de leiding berust bij het Kenniscentrum. Het project wil enerzijds 5 steden gedurende 3 jaar intensief begeleiden bij het opnemen van dergelijk transformatieproces voor een specifieke projectzone op hun grondgebied en anderzijds de opgedane kennis delen met de andere steden en geïnteresseerde gemeenten. Uit de 12 kandidaatstellingen selecteerden we 5 projectzones die enerzijds zo verscheiden mogelijk zijn en anderzijds een groot potentieel in zich dragen om projectgebonden vraagstukken die kritisch zijn voor het verwevingsbeleid te abstraheren tot een generieke aanpak met leereffecten voor andere verwevingsprojecten. We hebben dus niet de 5 'beste' projecten geselecteerd maar de meest optimale mix om bovenstaande ambities te realiseren. De begeleidingsopdracht zal uitgevoerd worden door BUUR en Miss Miyagi en start begin 2019.

**JE VINDT HIER MEER INFORMATIE
OVER HET PROJECT**

Lokale begeleidings- trajecten haalbaarheids- onderzoeken herbestemming parochiekerken

Het vinden van zinvolle en betaalbare bestemmingen voor kerken ligt niet voor de hand. Bovendien is het belangrijk dat transformaties van kerken niet alleen doordacht maar ook op een gevoelige en kwalitatieve manier gebeuren. Veel lokale betrokkenen ontwikkelen nu al suggesties, visies of parochiekerkenplannen. Maar vooral de stap naar effectieve uitvoering blijkt niet vanzelfsprekend. Vaak rijzen twijfels over de realiteitszin, haalbaarheid en duurzaamheid van de ideeën. Het Projectbureau 'Herbestemming Kerken' wil hier een antwoord op bieden. Het onderzoekt aan de hand van ontwerpen en financiële simulaties of het project op een kwalitatieve en verantwoorde manier te realiseren valt. Gemeentebesturen en kerkbesturen kunnen op basis daarvan op korte termijn gefundeerde beslissingen nemen. De website werd ook dit jaar weer aangevuld met 30 cases. Je vindt hieronder een overzicht van in 2018 begeleide dossiers, hier de eindrapporten van afgeronde dossiers en hier de website herbestemde kerken.

OVERZICHT
BEGELEIDE
DOSSIERS

EINDRAPPORTEN
VAN AFGERONDE
PROJECTEN

WEBSITE
HERBESTEMDE
KERKEN

Diversiteit is geen visie, geen mening of strekking. Het is niet iets waar je voor of tegen bent. In de steden is het simpelweg realiteit. Na een literatuurstudie in 2017, werd die in 2018 vertaald in 9 thematische fiches die elk zeer kort relevante inzichten en dilemma's binnen een bepaald thema aanraken. Iedere fiche sluit af met een reeks vragen die de link leggen met de stad en het stedelijk beleid. Om het geheel aan te vullen, te verscherpen en te verdiepen werden 12 semi-structureerde diepte-interviews gedaan met bevoorrechte getuigen uit de centrumsteden. Het gaat om verhalen van stadsbewoners / werkers die vanuit hun werk en engagement op de eerste rij zitten wat betreft samenleven in diversiteit.

DE STARTNOTA VIND JE HIER.

Stadsgenoten

Seminarie innovatie van stedelijke organisatie

Op 7 december 2018 organiseerden we, samen met CSI Flanders en de UGent, een seminarie met als thema 'Innovatie van stedelijke organisaties - Stadsbesturen in transitie voor een samenleving in transitie'. Traditioneel zijn onze stedelijke organisaties zowel ambtelijk als politiek sectoraal georganiseerd en zijn ze volgens bureaucratische principes ingericht. Samenwerken rond complexe maatschappelijke uitdagingen vraagt evenwel meer integratie, meer flexibiliteit, meer ruimte voor innovatie, ook van de moederorganisatie zelf. In het eerste deel van het seminarie lag de focus op de externe factoren in de samenleving die invloed kunnen hebben op de manieren waarop de stadsbesturen zich organiseren en werken. De onderzoeksresultaten van het grote CSI onderzoek over het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen was daarbij de leidraad.

In het tweede deel van het seminarie stonden de interne factoren en bewegingen die de onderzoekers menen te zien in onze stedelijke organisaties centraal.

DE PRESENTATIE VAN HET SEMINARIE
VIND JE HIER.

Europa

Sinds de opstart in 2007 van een Interstedelijke Reflectiegroep, samengesteld uit Europa-werkers uit de steden en VGC, zet het Kenniscentrum in op de opportuniteiten die zich aandienen rond Europa.

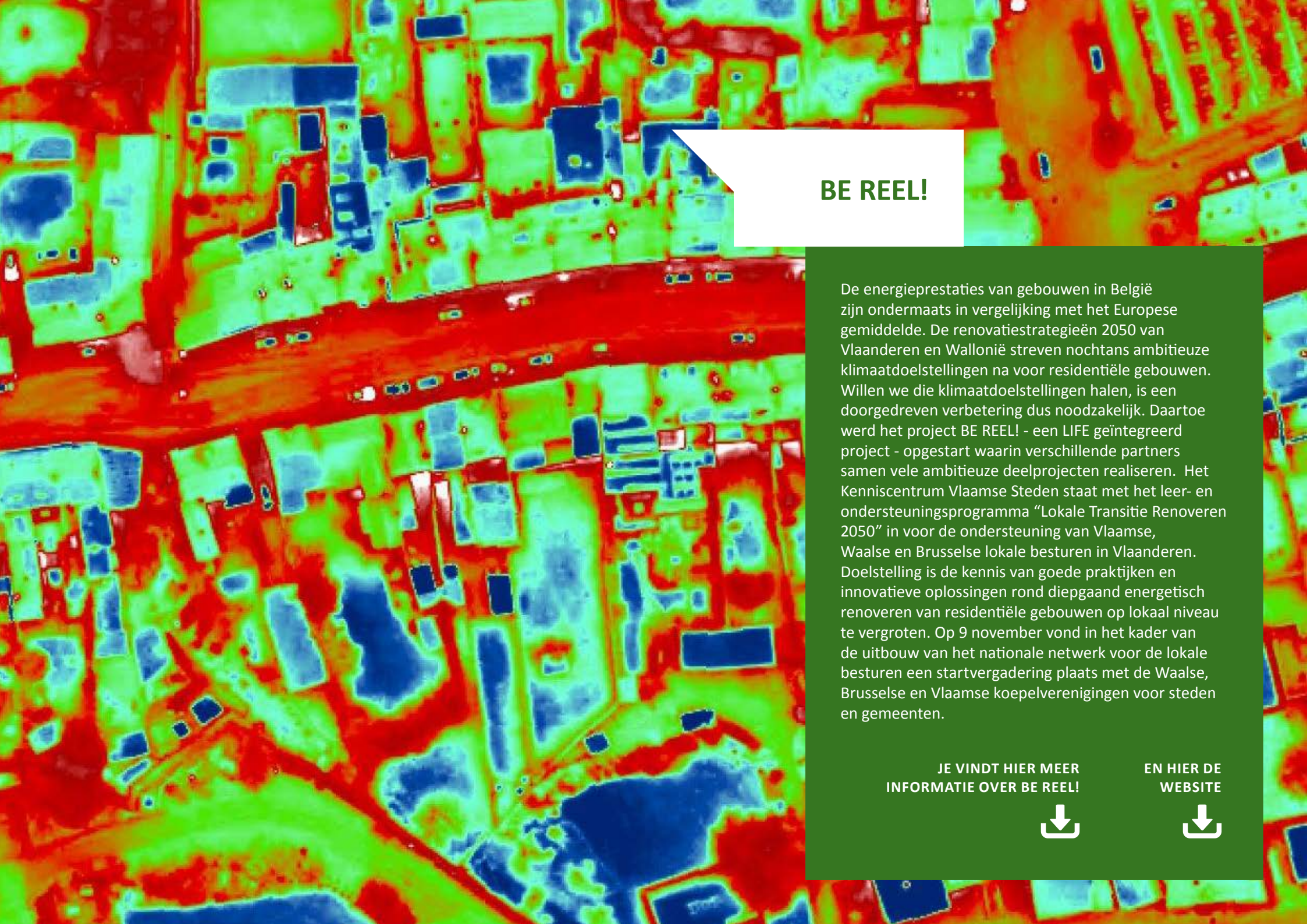
De Interstedelijke reflectiegroep volgde in 2018 enerzijds de ontwikkelingen rond de Urban Agenda, het Cohesiebeleid post 2020 en het Meerjarig Financieel Kader op. Daarnaast stond de Reflectiegroep in voor de voorbereiding en opvolging van 2 overlegmomenten met de Vlaamse Europarlementariërs.

Tijdens het eerste overleg op 7 maart toonden de steden/ VGC aan de hand van een hele reeks lokale initiatieven aan hoe ze de voorbije jaren op een slimme manier gebruik maakten van de Europese middelen en instrumenten om het hoofd te bieden aan maatschappelijke uitdagingen en hoe ze zo ook bijdragen tot de realisatie van de Europese agenda. De slotsom was dat als Europa een toekomst wil hebben, de samenwerking met haar steden cruciaal is. Op 5 november zaten we een tweede keer samen en gaven we toelichting bij de stedelijke evaluatie van de voorstellen voor het toekomstig cohesiebeleid op basis van de tot dan beschikbare informatie. Daarbij bundelden we onze bekommernissen rond 5 beleidsambities. Deze beleidsambities vertaalden we, op vraag van de Vlaamse Europarlementariërs, in concrete amendementen die we hen bezorgden ter ondersteuning van hun werkzaamheden in het Europees Parlement.

Je vindt hieronder de presentatie van 7 maart, hier de documenten van 5 november en hier de concrete amendementen.

JE VINDT HIER MEER INFORMATIE.

BE REEL!

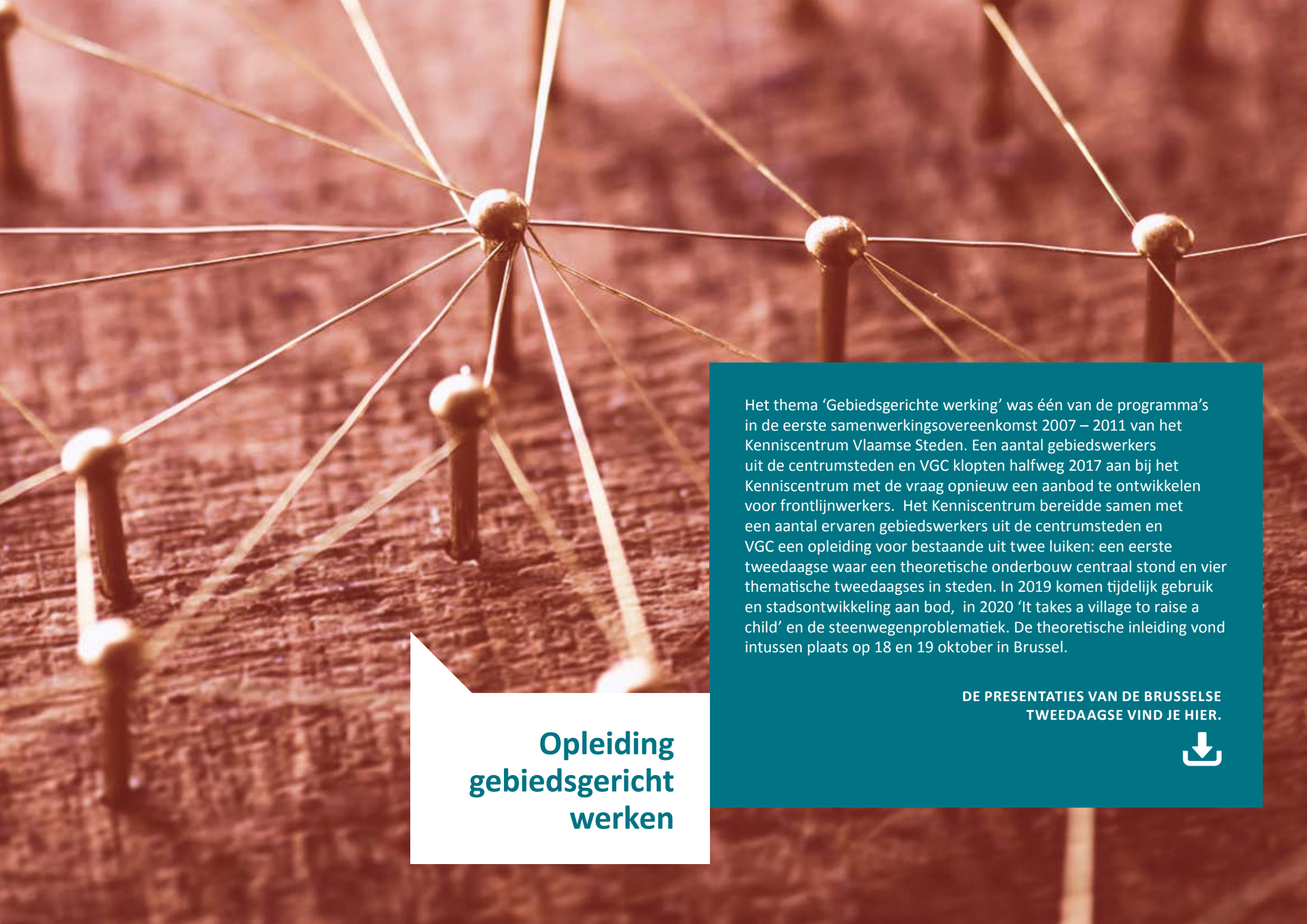
De energieprestaties van gebouwen in België zijn ondermaats in vergelijking met het Europese gemiddelde. De renovatiestrategieën 2050 van Vlaanderen en Wallonië streven nochtans ambitieuze klimaatdoelstellingen na voor residentiële gebouwen. Willen we die klimaatdoelstellingen halen, is een doorgedreven verbetering dus noodzakelijk. Daartoe werd het project BE REEL! - een LIFE geïntegreerd project - opgestart waarin verschillende partners samen vele ambitieuze deelprojecten realiseren. Het Kenniscentrum Vlaamse Steden staat met het leer- en ondersteuningsprogramma "Lokale Transitie Renoveren 2050" in voor de ondersteuning van Vlaamse, Waalse en Brusselse lokale besturen in Vlaanderen. Doelstelling is de kennis van goede praktijken en innovatieve oplossingen rond diepgaand energetisch renoveren van residentiële gebouwen op lokaal niveau te vergroten. Op 9 november vond in het kader van de uitbouw van het nationale netwerk voor de lokale besturen een startvergadering plaats met de Waalse, Brusselse en Vlaamse koepelverenigingen voor steden en gemeenten.

**JE VINDT HIER MEER
INFORMATIE OVER BE REEL!**

**EN HIER DE
WEBSITE**

Opleiding gebiedsgericht werken

Het thema 'Gebiedsgerichte werking' was één van de programma's in de eerste samenwerkingsovereenkomst 2007 – 2011 van het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Een aantal gebiedswerkers uit de centrumsteden en VGC klopten halfweg 2017 aan bij het Kenniscentrum met de vraag opnieuw een aanbod te ontwikkelen voor frontlijnwerkers. Het Kenniscentrum bereidde samen met een aantal ervaren gebiedswerkers uit de centrumsteden en VGC een opleiding voor bestaande uit twee luiken: een eerste tweedaagse waar een theoretische onderbouw centraal stond en vier thematische tweedaagses in steden. In 2019 komen tijdelijk gebruik en stadsontwikkeling aan bod, in 2020 'It takes a village to raise a child' en de steenwegenproblematiek. De theoretische inleiding vond intussen plaats op 18 en 19 oktober in Brussel.

DE PRESENTATIES VAN DE BRUSSELSE
TWEEDAAGSE VIND JE HIER.

The background of the entire page is a close-up photograph of the words "CROWDFUNDING" spelled out using wooden block letters on a rough, weathered wooden plank. The letters are arranged in a slightly curved line, and their shadows are cast onto the wood surface.

Studienamiddag crowdfunding

Op 6 november organiseerde het Kenniscentrum in samenwerking met de stad Gent een workshop met als thema 'Crowdfunding'. Na een korte introductie rond crowdsourcing stelde de stad Gent haar crowdfundingplatform voor en alle daaraan gerelateerde kwesties vanuit het perspectief van de overheid. Aanvullend stelden Growfunding vzw, SoCrowd en Voor je Buurt hun werkwijzen voor.

JE VINDT HIER DE PRESENTATIES VAN DE
WORKSHOP.

Het Kenniscentrum werkte ook in 2018 op diverse wijzen samen met de Vlaamse overheid. Met minister Homans, bevoegd voor stedenbeleid, en haar administratie is er sprake van een bevoorrechte relatie wat resulteerde in de uitbouw van een structureel overleg. Daarnaast werd het Kenniscentrum uitgenodigd om deel te nemen aan een aantal initiatieven van de Vlaamse overheid. In de mate dat die verband hielden met de programma's uit het meerjarenprogramma 2017-2021 ging het Kenniscentrum op die uitnodigingen in. Meer algemeen volgde het Kenniscentrum de ministeriële initiatieven op het niveau van de Vlaamse Regering die raakpunten vertoonden met programmasporen uit dit meerjarenplan.

JE VINDT HIER EEN OVERZICHT.

**Het Kenniscentrum
als gesprekspartner
voor de Vlaamse
Regering en de
minister bevoegd voor
stedenbeleid en haar
administratie**

Door de veelheid aan partners en thema's in het stedelijk veld is het voor de Vlaamse steden niet altijd eenvoudig om in de enorme stroom informatie hoofd- en bijzaak van elkaar te onderscheiden. Het Kenniscentrum wil hen daarom ondersteunen bij het filteren en structureren van deze informatietoevloed. Via uiteenlopende digitale instrumenten wil het Kenniscentrum daarnaast ook zelf actief communiceren met haar verschillende partners en stakeholders.

**JE VINDT HIER EEN OVERZICHT
VAN ALLE INITIATIEVEN.**

Communicatie

Het Kenniscentrum heeft in 2018
haar werking gefinancierd met
een budget van 354.767,87 euro.

JE VINDT HIER DE AFREKENING.

Afrekening 2018

Colofon

redactie Kenniscentrum Vlaamse Steden

Vormgeving Zeppo

foto's
foto's Coverbeeld: © Griet Celen
Pagina 2: © optometrystudents.com
Pagina 3: © Jan Willem Kunnen
Pagina 4: © Niele Sienaert
Pagina 5: © Sahar Baharloo
Pagina 6: © shutterstock.com
Pagina 7: © Paperclip Images
Pagina 8: © iotforall.com
Pagina 9: © opteemal-project.eu
Pagina 10: © Gerd Altmann
Pagina 11: © Stad Genk
Pagina 12: © Stad Leuven
Pagina 13: © Etiamos
Pagina 14: © Stad Leuven
Pagina 15: © Rietje Woudstra
Pagina 16: © Luuk Kramer
Pagina 17: © Aman Dhama
Pagina 18: © istock.com
Pagina 19: © nrc.nl
Pagina 20: © lo-reninge.be
Pagina 21: © shutterstock.com
Pagina 22: © shutterstock.com
Pagina 23: © gettyimages.com
Pagina 24: © pogonici
Pagina 25: © Zula Lipman

Er is geen moeite gespaard om de auteursrechten van het fotomateriaal te traceren, wanneer u echter denkt rechthebbende te zijn gelieve dan de uitgever te contacteren.

v.u. Linda Boudry, Kenniscentrum Vlaamse Steden
Bischoffsheimlaan 1-8 – 1000 Brussel